
Poznámky k článku v Hospodářských novinách

Poznámky k článku v Hospodářských novinách

Pražská univerzita byla založena postupně v letech 1347 až 1349. Historicky prvním dokumentem z dob počátků univerzity je listina papeže Klimenta VI. (Řím, 26. ledna 1347), kterou se oznamuje založení obecného učení (univerzity) v Praze. Listina byla vydána papežem na žádost pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic a českého a římského krále Karla IV. Papež v ní neudělil souhlas k panovníkovu a arcibiskupovu záměru, ale oznámil založení (zřízení) nové univerzity z papežské moci, jak bylo zvykem u středověkých univerzit. Důvodem papežské fundace bylo, aby pražské univerzitě byla zaručena obecná platnost nabytého vzdělání a udělovaných titulů, které mohl zaručit pro celý křesťanský svět jen papež a ne zemský suverén. Vlastní založení bylo však až na vládcí té země a města, v níž univerzita působila. Proto je listinu krále Karla IV. ze 7. dubna 1348 možno považovat za vlastní zakládací (fiundační) privilegium, jímž panovník zaručil právní ochranu univerzitě a jejím členům (podle zvyklostí dvou největších středověkých univerzit v Bologni a Paříži) a přislíbil jim hmotnou podporu. Roku 1349 vydal Karel IV. v Eisenachu další listinu (proto se nazývá eisenaušský diplom), kterou všem zájemcům o univerzitní studium zaručil především svobodný příchod na univerzitu a pobyt v Praze.

Založení pražské univerzity nebylo tedy žádným jednorázovým aktem, ale výsledkem několikaletého úsilí (spoluprace) pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic, papeže Klimenta VI., českého krále a říšského panovníka Karla IV.. Vlastní založení univerzity v Praze však bezesporu náleží Karlovi IV., který dal univerzitě právní garance a položil materiální základy její existence – založení Karlovy koleje (Karolinum), dar knih a věnování prvního univerzitního majetku (spolu s arcibiskupem Arnoštem z Pardubic).

I když pražská univerzita nenesla od středověkých počátků Karlovo jméno – podle něho byla nazvána nejvýznamnější kolej a sídlo univerzity (Karlova kolej – Karolinum), nazývá se po právu Karlovou univerzitou (Universitas Carolina Pragensis), protože název vyjadřuje skutečné zásluhy o založení pražské univerzity. Oficiálně (ze zákona) jí patří název Univerzita Karlova v Praze (Karlova universita), latinsky Universitas Carolina Pragensis, od roku 1920.

Článek v Hospodářských novinách obsahuje následující nepřesnosti, omyly a hrubá zkreslení:

Průkopníci vědy

Není nad známosti z mládí - vyprávět by o tom mohl i »otec vlasti«, císař a král Karel IV. Jedním z jeho učitelů ve Francii byl Pierre de Rosieres /správně: Pierre Roger de Rossieres/ (1291 až 1352), který to pak dotáhl až na papeže. Do úřadu vstoupil pod jménem Klement VI. **česky se nazývá: Kliment VI./** . Historie ho pamatuje jako papeže, který se neodřikal ničeho světského.

Pro české dějiny je důležité, že Klement VI. na svého královského žáka nezapomněl.

Roku 1344 povýšil pražské biskupství na arcibiskupství, což znamenalo zařazení Prahy mezi nejvýznamnější metropole té doby.

Prvním arcibiskupem se stal Karlův oblíbenec Arnošt z Pardubic. Možná ještě víc udělal Klement VI. pro České království o pár let později, v lednu 1347, kdy vydal bulu oznamující založení pražské **univerzity**, dnes známé jako **Universitas Carolina - Karlova univerzita /korektní název je: Universitas Carolina Pragensis – Univerzita Karlova v Praze/**.

Spíš omylem (nebo záměrem proticírkevně laděných obrozenců) se za datum založení **univerzity** uvádí 7. duben 1348 **/Ani omylem ani záměrem „proticírkevně laděných obrozenců“: ze zákona (1920) nese jméno Karlova universita, nyní Univerzita Karlova/**. Tehdy však císař **/roku 1348 nebyl Karel IV. císařem, jím se stal až roku 1355/** jen vydal dekret potvrzující nezávislost této instituce na světské moci. Založit ji však nemohl, protože šlo o církevní školu **/Nešlo o školu církevní (církev), od níž se univerzity emancipovaly ve 12./13. století, ale o samosprávnou a autonomní instituci celého křesťanského světa. Latina byla jazykem nejen církve, ale i středověkých učenců. Středověké univerzity mohli zakládat nebo potvrzovat papež i panovník Říše římské a později také zemští a „regionální“ vládcí/**. Ve skutečnosti je tedy nejstarší **univerzita** ve střední Evropě o rok starší, než se obvykle udává. Od vydání buly uplyne 26. ledna 660 let.

PhDr. Michal SVATOŠ, CSc., Ústav dějin UK a Archiv UK

Více o článku zde: [iForum](#)